

« Το μοναδικό κριτήριο για την επιτυχία μιας παραγράφου είναι η αποτελεσματική μετάδοση των σκέψεών σας »

Γρηγοριάδης (Η παράγραφος-το δημιουργικό γράψιμο, εκδ.Κώδικας)

- ❖ **Παραδείγματα** :Συνήθως, σε μία τέτοια παράγραφο γίνεται φανερή ή νοητή απαρίθμηση (παρουσίαση) σκέψεων και στοιχείων, που έχουν αντιστοιχία με το κεντρικό της νόημα, που έχει παρουσιαστεί στη θεματική περίοδο.
Τα παραδείγματα είναι μάλιστα εύκολα αναγνωρίσιμα, αφού τις περισσότερες φορές δίνονται με ασύνδετο σχήμα.
- ❖ **Σύγκριση-αντίθεση** : γίνεται φανερή ή νοητή απαρίθμηση στοιχείων, (δηλ. ομοιοτήτων, διαφορών και γενικά παρατηρήσεων) σχετικά με κάποια δεδομένα που έρχονται σε αντιδιαστολή.
[! αντιθετικοί σύνδεσμοι και λέξεις: μα, αλλά, παρά, όμως, ωστόσο,ενώ, εντούτοις, μάλιστα, μολαταύτα, αντίθετα κ.α.]
- ❖ **Διαίρεση**: όταν χωρίζεται μια έννοια στα διάφορα μέρη της.
- ❖ **Αιτιολόγηση** (δίνονται επιχειρήματα που δικαιολογούν τη θεματική περίοδο και απαντούν στο γιατί;)
- ❖ **Ορισμός** : είναι ο καθορισμός και η έκθεση των κύριων γνωρισμάτων μιας έννοιας.
- ❖ **Συνδυασμός τρόπων ανάπτυξης** (όταν χρησιμοποιούνται παραπάνω από ένας τρόπος ανάπτυξης)
- ❖ (αναλογία)
- ❖ (αίτιο –αποτέλεσμα)

ΠΑΡΑΔΕΙΓΜΑ ΑΝΑΠΤΥΞΗΣ ΠΑΡΑΓΡΑΦΟΥ ΜΕ ΔΙΑΙΡΕΣΗ: Στην έκθεση της Διεθνούς Επιτροπής της UNESCO για την εκπαίδευση στον 21ο αιώνα τονίζεται ότι η διά βίου εκπαίδευση (= ! το όλον)πρέπει να στηρίζεται στους παρακάτω τέσσερις πυλώνες, που αποτελούν διαφορετικά είδη μάθησης (=! τα μέρη, οι υποκατηγορίες): **1.** Μαθαίνω πώς να αποκτώ τη γνώση, συνδυάζοντας ικανοποιητικά μια ευρύτατη γενική παιδεία με τη δυνατότητα εμβάθυνσης σε ορισμένα θέματα. **2.** Μαθαίνω να ενεργώ με τέτοιο τρόπο, ώστε να αποκτώ όχι μόνο επαγγελματική κατάρτιση αλλά και

γενικότερα τη δυνατότητα να αντιμετωπίζω διάφορες καταστάσεις και να εργάζομαι αρμονικά σε ομάδες. **3.** Μαθαίνω να συμβιώνω, κατανοώντας τους άλλους και έχοντας επίγνωση των κοινωνικών αλληλεξαρτήσεων -συμβάλλοντας στην πραγματοποίηση κοινών δράσεων και στη διευθέτηση των συγκρούσεων-, με σεβασμό στις αξίες του πλουραλισμού, της αμοιβαίας κατανόησης και της ειρήνης. **4.** Μαθαίνω να ζω με τέτοιο τρόπο, ώστε να αναπτύσσω την προσωπικότητά μου και να μπορώ να ενεργώ με μεγαλύτερη αυτονομία και περισσότερη κρίση και προσωπική υπευθυνότητα.

(ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2000 – Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ)

ΑΣΚΗΣΕΙΣ : α) Ποιος είναι ο τρόπος ανάπτυξης των παρακάτω παραγράφων;

β) Να διακρίνετε τα δομικά μέρη της 5^{ης}, 8^{ης} & 11^{ης} παραγράφου.

1) Τέχνη είναι η ενέργεια αλλά και η ικανότητα του ανθρώπου να δημιουργεί έργα που αποκαλύπτουν το ωραίο και μέσω αυτού συγκινούν, εξευγενίζουν τα συναισθήματά μας, ενώ παράλληλα επιτελούν και σκοπούς κοινωνικούς. Οι τέχνες, ανάλογα με το σκοπό που υπηρετούν διακρίνονται σε αισθητικές και πρακτικές. Οι πρώτες συνιστούν την καλλιτεχνική δημιουργία γι' αυτό ονομάζονται και καλές τέχνες, ενώ οι δεύτερες περιλαμβάνουν οτιδήποτε βοηθάει τον άνθρωπο στην καθημερινή του πρακτική και ζωή.

2) Αγνοούν οι γονείς ότι τα παιδιά τους στην περίοδο αυτή, επιθυμώντας να αποκτήσουν την αυτονομία τους και να επιβεβαιώσουν την ανεξαρτησία τους, ενεργούν συχνά αντίθετα προς τις πατρικές επιθυμίες και ορέξεις. Και η αντίδραση αυτή είναι τόσο μεγαλύτερη, όσο πιο έντονη είναι η επιμονή των γονέων στη συμμόρφωση των παιδιών τους προς το πατρικό μοντέλο τρόπου ζωής. Αν π.χ. αρέσουν στους γονείς τα κοντά μαλλιά και μιλούν με ειρωνεία για τους «μακρυμάλληδες», εξωθούν με τον τρόπο τους αυτό περισσότερο τον έφηβο για τους να γίνει «μακρυμάλλης» παρά να προτιμήσει τα κοντά μαλλιά. Αν αρέσει στους γονείς η κλασική μουσική ήτα παλιά τραγούδια, ενώ η μοντέρνα μουσική αντιμετωπίζεται με περιφρόνηση, οι προτιμήσεις των παιδιών θα στραφούν μάλλον προς τη μοντέρνα έξαλλη μουσική. Αν υπερτονίζεται στην οικογένεια η αξία της σεμνής ενδυμασίας και αποδίδεται μεγάλη σημασία στην εξωτερική εμφάνιση, οι πιθανότητες να προτιμήσει ο έφηβος το έξαλλο ντύσιμο είναι πάρα πολλές. Αν οι γονείς προτιμούν ιδιαίτερα την καλή συμπεριφορά και αποδίδουν μεγάλη σημασία στο τυπικό «savoir vivre», το παιδί, επιδιώκοντας να απαλλαγεί από την πατρική κηδεμονία, μπορεί να κάνει ακριβώς το αντίθετο. Πάμπολλα είναι τα παραδείγματα, τα οποία θα μπορούσε κανείς να αναφέρει σχετικά με αυτή την τάση των εφήβων να δρουν αντίθετα προς τις επιθυμίες των γονέων τους με πρόδηλη συχνά την πρόθεση να τους ερεθίσουν.

Μ. Κασσωτάκης, *Ο έφηβος και τα προβλήματά του*, Αθήνα 1980

3) Όταν μιλάμε για «πνευματική ηγεσία» νομίζω ότι είναι απαραίτητος κάποιος διαχωρισμός: υπάρχει η «εξ' επαγγέλματος», ας την πούμε, πνευματική ηγεσία, που αποτελείται από αξιωματούχους της εκκλησίας, κορυφαίους επιστήμονες, καθηγητές, συγγραφείς, ποιητές, καλλιτέχνες κτλ. Παράλληλα, όμως, έχουμε σήμερα και μια άλλη ηγεσία, που τη δημιούργησαν οι νέες μορφές έκφρασης και επικοινωνίας, όπως είναι ο κινηματογράφος, η τηλεόραση, το θέατρο, ο μουσικός δίσκος κτλ. Η πρώτη επιτελεί έργο μάλλον ρουτίνας, ασκεί περιορισμένη ή προδιαγραμμένη επίδραση και αναδειχεται με μεθοδολογία σοβαρή και παραδοσιακή. Η δεύτερη, όμως, που θα μπορούσαμε να την ονομάσουμε «περιστασιακή», έχει απεριόριστες και απρόβλεπτες επιδράσεις, είναι δυναμική και άμεση, επηρεάζει αποφασιστικά τις ιδέες, τα αισθήματα, τα γούστα και τις αισθητικές αντιλήψεις, αλλά καταξιώνεται και καθιερώνεται με τις νομοτέλειες του καταναλωτικού χαρακτήρα της σύγχρονης κοινωνικής ζωής. Κριτήριο δηλαδή δεν είναι πια η αξία, η σημασία ή η ποιότητα του οποιουδήποτε έργου τους, αλλά ο «ντόρος», που για κάποιο λόγο γίνεται γύρω από το όνομά τους ή γύρω από την προσφορά τους. (Σ. Πανταζής, περιοδικό *Επίκαιρα*, τεύχ. 387, σ. 64)

4) Η οικογένεια έχει πολλούς λόγους να ενεργοποιηθεί προκειμένου να μειωθούν τα φαινόμενα βίας. Διότι είναι ο πρωταρχικός υπαίτιος για τα φαινόμενα αυτά, επομένως, με την εξάλειψη της πηγής του κακού, θα εξαλειφθεί και το κακό. Και είναι ο πρωταρχικός υπαίτιος, γιατί οι βίαιες καταστάσεις οφείλονται σε βίαιες ενέργειες, και οι βίαιες ενέργειες προέρχονται από επιρρεπείς στη βία χαρακτήρες. Και, επειδή ο χαρακτήρας του καθενός διαμορφώνεται κυρίως στα παιδικά και εφηβικά χρόνια, οπότε βρίσκεται κάτω από την ευθύνη της οικογένειας, εύλογα θεωρείται εκείνη υπαίτια για τις μετέπειτα εκδηλώσεις του. Ακόλουθα, αν εξαλειφθούν ή έστω μειωθούν οι οικογένειες- «θερμοκήπια» βίας, θα απαλλαγούμε σε σημαντικό ποσοστό από κείνους που ασκούν βία, επειδή τους λείπουν τα ηθικά συναισθήματα και οι αναστολές. Για την εμπέδωση αυτών των συναισθημάτων και την ενίσχυση αυτών των αναστολών, υπεύθυνη είναι κυρίως η οικογένεια. Επομένως οφείλει ν' αναλάβει δράση.

5) Ένα χάσμα χωρίζει το Σωκράτη από τους σοφιστάς. Ο Σωκράτης ζητήσε τη μία και καθολική έννοια, τη μία και καθολική αλήθεια, ενώ οι σοφιστές υποστήριζαν τις πολλές γνώμες για το ίδιο πράγμα. Επίσης και στον τρόπο της ζωής υπάρχει ριζική αντίθεση μεταξύ σοφιστών και Σωκράτους. Οι σοφισταί ήταν έμποροι γνώσεων, ενώ ο Σωκράτης υπήρξε ένας άμισθος δάσκαλος και ερευνητής της αλήθειας. Το μόνο κοινό μεταξύ των σοφιστών και του Σωκράτους ήταν ότι κι αυτός κι εκείνοι διαπίστωσαν ότι η παραδεδομένη μόρφωση και παιδεία δεν ήταν αρκετή για την εποχή τους.

6) Είναι γεγονός ότι ο Έλληνας δε διαβάζει. Δεν αγαπά το βιβλίο και τη μελέτη. Κληρονομικά βάρη και φυλετικός χαρακτήρας; Μα τότε θα έπρεπε μάλλον το αντίθετο να συμβαίνει! Η εθνική κληρονομιά του Έλληνα είναι βαθιά πνευματική. Τότε; Πρέπει να παραδεχτούμε πως ο άνθρωπος δε γεννιέται αγκαλιά με το βιβλίο, του μαθαίνουν να το αγαπάει. Είναι θέμα γενικότερης παιδείας, που ξεκινάει βέβαια από την εκπαίδευση, από τα σχολεία όλων των βαθμίδων. Και εκεί φαίνεται πως υστερούμε, αφού εμείς από τα σχολεία βγάζουμε ανθρώπους που ακούν για βιβλίο, ακούν για μελέτη και το «βάζουν στα πόδια»! Κακογραμμένα βιβλία και

μέθοδοι σκουριασμένες απωθούν τους νέους από το βιβλίο και την ευπρόσδεκτη και γόνιμη γνώση. Εκπαίδευση που βασίζεται στη μηχανική πρόσληψη γνώσεων, στην ψυχρή χρησιμοθηρία, στη «δια παντός μέσου» βαθμοθηρία, στη στείρα αποστήθιση, δημιουργεί στη συνέχεια απέχθεια για το βιβλίο, το σχολείο, τη μάθηση. Το «πρόβλημα του μαθήματος της έκθεσης» δεν είναι άσχετο με όλη αυτή την κακή εκπαίδευση. Κακές επιδόσεις στην έκθεση δε σημαίνουν τίποτε άλλο από κακές σχέσεις με το βιβλίο γενικά.

7) Αν επιχειρήσουμε να ταξινομήσουμε σχηματικά τα παιδαγωγικά ιδεώδη που διαμορφώθηκαν στην ευρωπαϊκή ιστορία, μπορούμε να τα διαφοροποιήσουμε σε τέσσερις κατηγορίες: α) το ατομικό ή το ατομικιστικό ιδεώδες της αγωγής β) το κοινωνικό ή κοινωνιοκρατικό ιδεώδες γ) το ανθρωπιστικό ιδεώδες και δ) το θρησκευτικό ή μεταφυσικό ιδεώδες της αγωγής.

8) Ανάλογα με τον τρόπο λειτουργίας τους, τα ΜΜΕ άλλοτε προσφέρουν πληροφόρηση και άλλοτε γίνονται φορείς παραπληροφόρησης. Όταν επιδιώκεται η πληροφόρηση, τα ενημερωτικά κείμενα -προφορικά ή γραπτά- χρησιμοποιούν κυρίως ουσιαστικά και ρήματα για να προβάλλουν τα γεγονότα της επικαιρότητας, ενώ, όταν επιδιώκεται η παραπληροφόρηση, τα κείμενα βρίθουν επιθέτων και κάθε λογής προσδιορισμών που δίνουν την πρώτη θέση στα σχόλια. Στην πρώτη περίπτωση τα γεγονότα προβάλλονται ανάλογα με τη σπουδαιότητά τους, ενώ στη δεύτερη προσωπικές υποθέσεις παρουσιάζονται ως ειδήσεις γενικού ενδιαφέροντος. Στην πληροφόρηση τα στοιχεία που παραθέτονται είναι διασταυρωμένα, επιβεβαιωμένα και τα σχόλια σαφή, ρητά. Αντίθετα, στην παραπληροφόρηση τα μεταδιδόμενα στοιχεία είναι ανεπιβεβαίωτα, αποτελούν φήμες, ενώ τα σχόλια διαπλέκονται αξεχώριστα με τις ειδήσεις. Η πληροφόρηση, τέλος, απευθύνεται στην λογική των δεκτών, τους ενημερώνει έγκυρα και συμβάλλει στη διαφώτισή τους, ενώ η παραπληροφόρηση απευθύνεται στο συναίσθημα, αποπροσανατολίζει και χειραγωγεί το δέκτη. Από τα παραπάνω είναι φανερό πως πληροφόρηση και παραπληροφόρηση χρησιμοποιούν διαφορετικά μέσα και υπηρετούν διαφορετικούς στόχους.

9) Το ποδόσφαιρο είναι, κατά γενική παραδοχή, ο βασιλιάς των σπορ. Παιχνίδι με υψηλή αισθητική, που παράγεται από τη χορογραφία της σύγκρουσης - πότε αυθόρμητης, πότε προσχεδιασμένης - δύο ομάδων πάνω σε πράσινο γκαζόν. Θέαμα για γερά νεύρα. Τα σοκ των φάσεων διαδέχονται συνεχώς το ένα το άλλο. Ένας θεατής, σύμφωνα με άλλες μετρήσεις, μπορεί να νιώσει στα ενενήντα λεπτά ενός παιχνιδιού περισσότερες συγκινήσεις, από ό,τι σε πολλά χρόνια εκτός γηπέδου. Υποκειμενικά ζει έτσι 2,3 περισσότερες ζωές. Η θεά μπάλα κάνει και τον ίδιο αθάνατο. Νίκος Χειλάς, Δημοσιογράφος

10) Όσο πιο κοντά μας διαδραματίζεται ένα γεγονός, τόσο πιο ενδιαφέρον είναι. Για την αθηναϊκή εφημερίδα η διακοπή του ρεύματος στην Αθήνα είναι η πρώτη είδηση, για τους «Τάιμς της Ν. Υόρκης» δεν είναι ούτε μονόστηλο. Οι δέκα πρόσκοποι που χάθηκαν στην Πάρνηθα είναι για μας σπουδαίο θέμα, ενώ οι εκατό Ινδοί στρατιώτες που χάθηκαν στα Ιμαλάια πάνε κατευθείαν στο καλάθι. Η έδρα της εφημερίδας ή του πρακτορείου ειδήσεων παίζει αποφασιστικό ρόλο στην επιλογή και την ιεράρχηση των ειδήσεων. Για την τοπική εφημερίδα της Καλλιθέας

πρώτο θέμα είναι ο θάνατος του δημάρχου της και όχι ο θάνατος του Μπρέζνιεφ. Το δεύτερο, λοιπόν, αστέρι της είδησης είναι η εγγύτητα. (Χ. Πασαλάρης, Μια ζωή τίτλοι)

11) Αξιοπρόσεχτη η παρατήρηση. Δεν αληθεύει όμως στη δική μας εποχή. Γιατί σήμερα και τα παιδιά είναι πολύ διαφορετικά από άλλοτε και ο αέρας, το «κλίμα» του σχολείου έχει αλλάξει. Παλαιότερα ο μαθητής περίμενε να φωτιστεί αποκλειστικά και μόνο από το Δάσκαλό του. Σήμερα οι πηγές των πληροφοριών έχουν πολλαπλασιαστεί σε βαθμό εκπληκτικό και οι κρουνοί τους (η εφημερίδα, το περιοδικό, το ραδιόφωνο, η τηλεόραση) ρέουν μέσα στο σπίτι. Μπορεί λοιπόν ο μαθητής, ανάλογα με τη δύναμη και την όρεξή του, να προμηθεύεται ελεύθερα και απεριόριστα «ειδήσεις» από όλες τις περιοχές της ανθρώπινης περιέργειας: ιστορικές, γεωγραφικές, βιολογικές, ανθρωπολογικές, φυσικής, χημείας, κοσμογραφίας, ηλεκτρολογίας, κάθε λογής «τεχνικής». (Πανελλήνιες 2004)

12) Σ' αυτόν τον υπαρκτό εκδημοκρατισμό της γνώσης ορθώνονται τρεις γκρίνιες. Η μία είναι η άρνηση της τεχνολογίας, εξαιτίας των πιθανών κινδύνων που έχει η ανάπτυξή της. Ο Πολ Βιρίλιο, για παράδειγμα, έγραψε την «Πληροφοριακή Βόμβα». Είναι σίγουρος ότι η κοινωνία της γνώσης ενέχει κινδύνους, αλλά άγνωστους. Δεν τους ξέρει, αλλά... υπάρχουν. Η δεύτερη γκρίνια έχει να κάνει με τα «παιδάκια της Αφρικής». Το ακούμε για κάθε νέα τεχνολογία: «Τι να το κάνω εγώ το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, όταν τα παιδιά της Αφρικής δεν έχουν ούτε ασπιρίνη για τον πυρετό;». Το επιχείρημα έχει εν μέρει λογική. Πραγματικά «τι να το κάνεις το εμβόλιο για το Αλτσχάιμερ, αν δεν έχεις Αλτσχάιμερ;». Αν όμως αποκτήσεις, το πρώτο που ξεχνάς είναι τα «παιδάκια της Αφρικής». Η τρίτη γκρίνια έχει να κάνει με το διαβόητο «ψηφιακό χάσμα». Βέβαια, καμιά τεχνολογία, καμιά επιστημονική επανάσταση δεν διαχέεται αμέσως σε όλη την υφήλιο. Ο Γουτεμβέργιος τύπωσε την πρώτη Βίβλο το 1455· ωστόσο στην Ελλάδα η τυπογραφία ήρθε στις αρχές του 19ου αιώνα. Όσο για το τυπωμένο βιβλίο, ακόμη πασχίζουμε να γίνει κτήμα του ελληνικού λαού. Το σημαντικό, όμως, είναι ότι η επανάσταση έγινε και ακόμη προχωρεί. Εξάλλου, αυτοί που μιλούν για ψηφιακό χάσμα στην Αφρική πρέπει να αναλογιστούν ποιο είναι το τυπογραφικό χάσμα του δυτικού κόσμου με την Αφρική. (Πανελλήνιες 2011)

13) Σύμφωνα με την Ευρωπαϊκή Ένωση, η τηλεργασία μπορεί να οριστεί ως η μορφή εργασίας που εκτελείται από ένα άτομο κυρίως ή σε ένα σημαντικό μέρος της, σε τοποθεσίες εκτός του παραδοσιακού εργασιακού χώρου, για έναν εργοδότη ή πελάτη, και η οποία περιλαμβάνει τη χρήση των τηλεπικοινωνιών και προηγμένων τεχνολογιών πληροφόρησης ως ένα ουσιαστικό και κεντρικό χαρακτηριστικό της εργασίας. Οι δύο βασικοί τρόποι τηλεργασίας είναι είτε κάποιος να είναι υπάλληλος σε έναν εργοδότη είτε ελεύθερος επαγγελματίας. Στην πρώτη περίπτωση, ο εργαζόμενος είναι μόνιμα συνδεδεμένος με το δίκτυο των εργοδοτών, η εργασιακή του ζωή είναι πολύ περισσότερο ελεγχόμενη μέσω της τεχνολογίας και έχει πολύ λιγότερη ευελιξία ως προς τον τρόπο που θα οργανώσει τον εργάσιμο χρόνο του. Στη δεύτερη περίπτωση, ο εργαζόμενος είναι πολύ περισσότερο ελεύθερος να καθορίσει τον ρυθμό εργασίας του εκτελώντας την εργασία του στον προσωπικό του υπολογιστή και συνδεδεμένος μόνο, όταν είναι απαραίτητο, με το δίκτυο της επιχείρησης, το οποίο μπορεί να εφαρμοστεί σε πολλά επαγγέλματα. (ΠΑΝΕΛΛΑΔΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ 2001 – Β' ΛΥΚΕΙΟΥ)

